

هوروکس، کریستوفر

Horrocks, Christopher

پست مدرنیسم و مجازی شدن در نگاه مارشال مک‌لوهان / از کریستوفر هوراکس؛ مترجم سروناز تربتی و نادر صادقی لواسانی نیا. - تهران: سازمان انتشارات گفتمان، ۱۳۸۱.

ISBN 964 - 6984 - 79 - 7: ۸۵۰۰ ریال ۱۰۰ ص.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات نیا.

Postmodern encounters

عنوان اصلی:

Marshall McLuhan and virtuality.

کتابنامه: ص. ۸۶ - ۹۹

۱. مک‌لوهسان، مارشال، ۱۹۱۱ - ۱۹۸۰ م.

McLuhan, Marshall - نظریه درباره فرا تجدید. ۲. فرا

تجدید. الف. تربتی، سروناز، ۱۳۵۰ - مترجم.

ب. صادقی لواسانی نیا نادر، ۱۳۴۵ - مترجم. ج. عنوان.

۱۴۹/۹۷

B ۸۳۱/۲/۵۹

م ۸۱ - ۲۶۶۴۶

کتابخانه ملی ایران

پست مدرنیسم و مجازی شدن

در نگاه

مارشال مک‌لوهان

از: کریستوفر هوراکس ترجمه از: سروناز تربتی / نادر صادقی لواسانی نیا

ناشر: سازمان انتشارات گفتمان / لیتوگرافی و چاپ: رسالت / صحافی: کتب

حروفچینی و صفحه‌آرایی: فاطمه افتخاری طراح: فاطمه افتخاری

نوبت چاپ: اول - پانز ۸۱ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه بهاء: ۸۵۰ تومان

شابک: ۷-۷۹-۶۹۸۴-۹۶۴-۹۶۴-۶۹۸۴-۷۹-۷

«حق چاپ و تکثیر کتاب برای مترجم محفوظ است.»

پست مدرنیسم و مجازی شدن
در نگاه مارشال مک لوهان

www.ketab.ir

CHRISTOPHER HORROCKS.

کریستوفر هوراکس

ترجمه از: سروناز تربتی

نادر صادقی لواسانی نیا

مقدمه مترجم

کتاب حاضر که به اهتمام من و همکارم ترجمه شده، کتابی است در موضوع ارتباطات اجتماعی و نقد و بررسی یکی از مشهورترین نظریه پردازان ارتباطات در رسانه‌های جمعی، مارشال مک لوهان.

تا به امروز دانشجویان رشته ارتباطات اجتماعی با مارشال مک لوهان و نظریه‌ها و عبارت وی چون رسانه سرد و گرم، امتداد حواس، دهکده جهانی، رسانه پیام است و دیگر... به خوبی آشنا می‌باشند. اما انگیزه‌ای که باعث گردید این کتاب جهت ترجمه انتخاب گردد خلاء نگرشی فلسفی نسبت به اندیشه‌های مک لوهان بود. نویسندگان این کتاب، کریستوفر هوراکس، از یک منظر فلسفی به اندیشه‌های مک لوهان پرداخته است و چگونگی احیای مک لوهان را در رابطه با تکنولوژی‌های نوین ارتباطی و مفاهیم جدیدی که از طریق این تکنولوژی‌ها بوجود آمده را به بحث گذشته است. او به بررسی چالش‌های بنیادینی که اندیشه‌های مک لوهان با مباحث پست مدرنیسم و از جمله مجازی شدن دارد، پرداخته است و

تضادها و توافقی‌های اندیشه‌های مک لوهان با پست مدرنیسم را مشخص کرده است.

کتاب حاضر در حد توانایی مترجمان با وسواس و دقت خاصی ترجمه شده است. از آنجا که این کتاب مناسب متخصصان ارتباطات است لذا از هر گونه نقص و ضعف ترجمه پوزش می‌خواهیم. مفاهیم جدیدی در این کتاب به چشم می‌خورد که جهت یافتن معادلی مناسب، وقت زیادی صرف شده که امیدواریم مورد پذیرش واقع گردد. در آخر لازم است نهایت تشکر را از اساتید ارجمند آقایان دکتر علی اکبر فرهنگی، دکتر علی سمیعی، دکتر باقر ساروخانی، دکتر محمد ضیمران، دکتر حسین ابوترابی‌ان، و همکار ارجمند خانم دکتر ناهید کردی که همکاری لازم را برای ترجمه این کتاب مبذول داشتند، بکنیم.

سروناز تربتی

نادر صادقی

پیشگفتار مترجم

کریستوفر هوراکس در کتاب خود "پست مدرنیسم و مجازی شدن در نگاه مارشال مک لوهان" با دیدگاهی عمیق و نکته‌سنج به نقد و بررسی اندیشه‌های مک لوهان و رابطه‌ی آن با تأثیراتی که تکنولوژی رسانه‌های امروز به جای گذاشته پرداخته است. یکی از مفاهیم اصلی که تکنولوژیهای نوین ارتباطی بوجود آورده و بحث داغ امروزه پست مدرنیستها نیز می‌باشد «مجازی شدن» است. بدنبال انقلاب اطلاعات کامپیوتر محور و ورود به عصر الکترونیک، با تغییر و تحولاتی در تمامی ابعاد زندگی روبرو گشتیم. این تحولات بسیاری از جنبه‌های زندگی را چون فرهنگ، اقتصاد، اجتماع، سیاست را بطور کل و روابط بین فردی، درون فردی، هویت و خصوصی‌ترین مسئله شخصی یعنی تصویر از خود را بطور جزء، تحت شعاع قرار داده است که هر یک جای بحث دارد. کتاب هوراکس اگرچه مختصر است اما در پس هر جمله آن تفکر و اندیشه‌ای عمیق جای دارد که اگر نسبت به این مفاهیم پیش زمینه‌ی ذهنی وجود نداشته باشد درک این کتاب با مشکل مواجه می‌گردد.

این کتاب در نه مقاله کوچک خلاصه شده است. اولین بخش از این کتاب به مقدمه کتاب اختصاص دارد. در این مقدمه بحث از جهان الکترونیک شده و مک لوهان این جهان را جذاب، پیچیده، مشارکتی، بی‌واسطه و صوتی در مقایسه با دنیای چاپ که مکانیکی، عینی و ساده و

پست مدرنیسم و مجازی شدن در نگاه مارشال مک لوهان ۹

بصری است، می‌داند. او از یک آگاهی الکترونیک جدید و قبیله‌ای صحبت می‌کند. این مقاله به بررسی رویارویی بینش‌های عمده‌ی مک لوهان نسبت به رسانه‌ها و تکنولوژی دنیای معاصر که در برگیرنده شبکه‌های اطلاعاتی، تجارت الکترونیکی، تکنولوژی دیجیتالی و عصر واقعیت مجازی است، می‌پردازد. اگرچه زمان این رویارویی هنگامی بود که مک لوهان دیگر زنده نبود تا شاهد آن باشد.

این مقاله به برخی از دلایل مطرح شدن دوباره مک لوهان می‌پردازد و در مورد پیش‌بینی‌های عمده‌ی وی در مورد دوران کنونی که آن را مجازی شدن نامیده‌اند، پرداخته است. در واقع مک لوهان دوران کنونی یعنی عصر الکترونیک را پیش‌بینی کرده بود. مک لوهان بخاطر تکنولوژی جدید، تجدید حیات یافت.

در مقاله دوم: تحت عنوان "حذف مک لوهان" که این استاد کانادایی ادبیات در اواخر دهه ۱۹۷۰ شهرت خود را از دست داد. یکی از دلایل آن این بود که او بررسی‌های سیاسی را از تکنولوژیکی جدا در نظر می‌گرفت در واقع مک لوهان به یک بررسی دقیق از نیروهای سیاسی که باعث شکل دادن به رسانه‌ها و بهره برداری از آنها شده بود، پرداخت. جاناناتان میلر وی را بخاطر «کناره‌گیری از آگاهی سیاسی محکوم می‌نماید».

در واقع مک لوهان خوش‌بینی خاصی نسبت به کامپیوتر یعنی تکنولوژی داشت که وعده‌ی روز موعود و اتحاد و تفاهم جهانی را

پست مدرنیسم و مجازی شدن در نگاه مارشال مک لوهان ۱۰

می‌داد. در ضمن نسبت به تأثیرات رسانه‌ها نیز هشدار می‌داد. اگرچه مک لوهان معتقد بود که آینده را پیش بینی نمی‌کند، ولی تأثیرات جاری آنرا پیش بینی می‌کرد.

مقاله سوم: تحت عنوان و "اقتصاد فرهنگی مک لوهان"، و توضیح این که مک لوهان ابزاری را برای رشد آگاهی از تأثیرات اجتماعی و سایر اثرات رسانه‌ها مهیا می‌سازد، تا حدی که در برابر هجوم پیام رسانه‌ها دفاع می‌کند.

مقاله چهارم: "به آزمایش گذاشتن مک لوهانیسم و مشکل پیش‌گویی" که در واقع به جای آنکه مک لوهان زمان حال را در ارتباط با آینده بیان کند زمان حال را نتیجه و پی‌آمد گذشته می‌داند (نظریه آینه عقب نما). کستلر استدلال می‌کند که کهکشان مک لوهان یک دنیای ارتباطی یک طرفه بوده نه تعاملی... او در مخالفت با مک لوهان معتقد بود که پیام رسانه است. یعنی ویژگی‌های پیام شکل دهنده رسانه است. مثل رسانه mtv که برای هدف قرار دادن مخاطبین جوان شکل گرفته است.

مقاله پنجم: "آیا او یک پست مدرن اولیه بشمار می‌رود؟"

ژان بودریار و پل ویریلو در عین حالیکه نظریه‌های مک لوهان را گسترش دادند از آن انتقاد هم کرده‌اند. برخی ادعاها مبنی بر این بوده که مک لوهان نمونه ابتدائی پست مدرنیسم بوده است زیرا بررسی‌های وی در مورد رسانه‌ها مقدم بر چشم اندازهای پست مدرن می‌باشد. مسائلی چون تجزیه اجتماعی، کثرت گرایی، فرهنگ مصرفی تحت سلطه

پست مدرنیسم و مجازی شدن در نگاه مارشال مک لوهان ۱۱

وانموده‌ها، مدلولهائی که از مرجع خود جدا شده‌اند. در واقع سبک مک لوهان از محدوده ادبیات خطی فراتر رفته و ارتباط او با پست مدرنیسم بخاطر گرایش او به شیوه‌های سبک‌شناسی‌اش می‌باشد.

اما چالش بنیادین میان مک لوهان و دریدا در رابطه با تقدم گفتار و نوشتار که در این بخش از کتاب بدان پرداخته شده است، جایگاه مک لوهان را در حلقه پست مدرن جایگاهی متناقض می‌شمارد.

مقاله ششم: "فهم مجازی - اتصال مک لوهان با روایات رسانه‌های جدید" در این مبحث با مفاهیمی چون واقعیت مجازی، آرمانشهر بعید، شبیه سازی الکترونیک، حضور از راه دور، اوباش رایانه‌ای، پریشان شهر، فضای رایانه‌ای و... آشنا می‌شویم. مفاهیمی که تکنولوژی رسانه‌های جدید مولد آن بوده است. همچنین این مباحث با فرضیات مک لوهانیسم هماهنگی دارد. در این قسمت از کتاب نشگی حاصل از کامپیوتر در سه مرحله غوطه وری، تعامل و شدت اطلاعاتی، مورد بحث واقع شده است. البته مک لوهان دانشی از تکنولوژی مجازی نداشته، اما این گونه مفاهیم در نظریه وی در مورد رسانه‌های سرد و گرم خلاصه شده است. از نقطه نظر فلسفی رابطه بین تفکر و روایات مجازی و مجازی شدن از دیدگاه افلاطون و نئوافلاطونی مورد بحث قرار گرفته است.

مک لوهان تکنولوژی الکترونیکی و احتمالا "مجازی شدن را بازگشت به فرهنگی می‌داند که پیش از خواندن و نوشتن یعنی دوران عواطف قبیله‌ای وجود داشته است، تکنولوژی الکترونیکی که تمام

پست مدرنیسم و مجازی شدن در نگاه مارشال مک لوهان ۱۲

شرایطی را که برای هماهنگی، شفافیت و بی واسطگی حواس لازم است، فراهم کرده است. سپس به ارائه مدل‌های متفاوت از واقعیت مجازی می‌پردازد.

مقاله هفتم: در رابطه "با بررسی‌های مک لوهان" است. بررسی‌های او چون نظریه آینه عقب نما، رسانه‌های سرد و گرم، فرهنگهای بصری در مقابل فرهنگهای صوتی، تئوریهای چهارگانه رسانه‌ها و... می‌تواند برای تکنولوژی مجازی و مجازی شدن به کار رود. در این بخش از تقاطعی بودن رسانه‌ها سخن رفته و این که رسانه‌های جدید محتوی خود را از رسانه‌های قبلی کسب می‌کند. در واقع بخاطر اینکه رسانه‌های مجازی فاقد شکلی ثابت می‌باشند می‌توان دیگر اصطلاح رسانه را برای آنها بکار نگرفت.

مقاله هشتم: "انسانهای انتزاعی و هویت‌های گسسته" و تأثیری که رسانه‌های الکترونیک بر این انتزاعی بودن و هویت‌ها می‌گذارد که مسئله هویت مجازی را در سه نقطه عطف اصلی مورد بحث قرار داده است. و در آخرین بخش از این کتاب "مک لوهان مجازی" که مبنی بر آگاهی از رسانه‌ها می‌باشد و این آگاهی بر عهده هنرمندان و نویسندگان گذاشته شده است. در نهایت این سؤال باقی می‌ماند که آیا تکنولوژی‌های جدید قادر به انتشار پیام وی با همان تأثیری که خود مک لوهان از طریق رسانه انتخابی خود انجام داده، می‌باشد؟

سروناز تربتی